

הנדיב הידונו

בכל מיקרה נמסר להם רכוש לאומי במחיר אפסי. בכל מיקרה שוחררו מראש מכל סיכון. זהו "היוזמה הוועדית" המפורסמת. יש לה יוזמה ב" העברת רכוש המדינה אל עצמה. והיא חופשית בצבירת מיליונים פרטיים.

זה ההיפך ממוציאאליזם. זה גם איננו קאפי מליון. זהו איזם חדש, שעיקרו משקחמס.

★ ★ ★
ה שבוע החליטה הכנסת, נגד רצון הממשלה, להעלות על סדר יומה את ענינו של רוטשילד אחר — תרומתו של לורד רוטשילד הבריטי, גם הוא גנבן בן גנב, לתרומת מדינת ישראל טלבונית לימודית.

אחרי כל התרומות הקודמות, אומרת גם תרומה זו דר' שני. אבל איך אפשר לדרוש? איש אינו יודע מה הובטח ללורד, מה הוסכם עמו לגבי ההחלפה והעתיד. איש — זאת אמת — מלבד מר טדי קולק, שניהל את המשאומתן.

כי אין בארץ סודות כמוסים יותר מאשר פרטיו של משאומתן עם נרדבנים. לרוב מתני היום הדברים בשיחות עלילה, בין ארבע עיניים. מיליונים, השיוכים לך, עובדים בחוטי הטלפון, באמצעות שיחות פרטיות.

לקבוצת משקיעים ניתן הזכות להקים בתל-אביב מלון פאר על שם הילטון. הענק לה ויכין על אדמות הציבור, על זכויות הציבור, אפילו על אחיזה הנשימה של הציבור, אשר המלון יתקן אותו מרותהים.

באילו תנאים הוענק זיכיון זה? במשך חודשים נלחמו השכנים על הזכות לעיין במיסמכים. העירייה הפעילה התנגדה בשצף-קצף. והנה נסתבר גם מדוע: העיסקה כולה נולדה ונרקמה בלי מיסמכים.

הכל נמסר בשיחות טלפון. האדמה שלך. ה" אוויר שלך. המיליונים שלך. בטלפון!

★ ★ ★
ל מיקרה כל הפרטים נסמריהשער על נדבנות לאור מית זה, הנדבנות בכסף שלך, חזרת וחזרת על ה" שאלה: מדוע? מדוע ניתנו בקשישים אלה? הלא מוכרחת להיות סיבה כלשהי? הלא אין רכש האומה מופקד בידי חבירת כסילים הלוקים בשיכלם?

אחת הסיבות האפשריות נעוצה בפסיכולוגיה של הפקידים והשרים המעורבים. טדי קולק הוא ביצועיסט מובהק. כמנהג נעריהחצר של לוי אשכול ופנחס ספיר. הביצועיסט להוט תמיד אחרי השחץ והרושם. הוא בו לחושבה זמנותות, לת כנון השקול, ארוך-הטווח. לעקרו נות בדוקים ונבונים. הוא מבקש את ההישג המרשים לרגע, היוצר כותרת צעקנית, המאפשר טכס-אבן-פינה ביומן כ" מל. הוא מוכן למכור את המיליונים של מחר תמורת ה" רושם של היום.

וזוהי סיבה אחת. האם זו כל הסיבה?
בלבם של קנטיאמונה עלולים לבצבץ חשדות סתומים, כאשר פקידים בעלי משכורות קטנות מעניקים למיליונרים מתנות ששווין עשרות מיליונים. לפחות אחד מן המיליונרים האלה כבר התפרסם בנכר בזכות כשרונו העילאי להשפיע על שרים ופקידים, ושמן הזוכר באחת השערוריות הגדולות. האם כל הפקידים, ללא יוצא מן הכלל, הם נקי כפיים? אם כן, הרי הם מלאכים ממש.

"שיחור" — יש למילה זו צליל מכוער. קורביונים סמויים, חשבונות סודיים בנבנים שחייצים, הנאות פרטיות. לא, איננו רוצים לחשוב על כך.

ואל לנו חשבו על מפלגות המיליונר חלפסון, שוכה לבק שיש עשרות-המיליונים של פז. העביר סכומים עצומים ל" מפלגת החתית הלאומית. אילו סכומים הועברו על-ידי ה" נדבנים למפלגות אחרות, חשבות יתר? באילו דרכים? שמה זה אחד ממקורות המיליונים המיסתריים, המופיעים בכל מערכת-הבחירות, מבלי שאיש ידע מניין? שמה זו הסיבה לכך ש" מפא"י מתנגדת בחריפות כה רבה לחוק ש" יטיל פיקוח ממלכתי על קרנות המפלגות? איך אפשר לדעת?

★ ★ ★
ר שני הנוצרי אמר כי הנדבן היחיד שיזכה לחסדי שמים הוא זה שאינו יודע מה הוא עושה. "ואתה, בעשותך צדקה, אל תדע שמאנך את אשר עושה ימין, למען תחיה צדקתך בסתר, ואבין. הוואה בסתר, גמולך ישלם לך."

אולם אתה, שמישהו מנדב בשמך מיליונים, בשעה שהוא מנכה את הלידת ממשכורתך, בשעה שהוא תובע ממך להקפיא את שכרך ולהגדיל את מיסך — אתה זכאי לדעת, חייב לדעת, איך מתחלקים הבקשישים, מדוע, ועל-ידי מי.

אם אייפם היתה שערוריה שועקה לחקירה פרלמנטרית נרחבת, פומבית וחסרת-יריחמים, הרי זאת שערוריה אגדתית זו. כל מיטה ב" כנסת שתימנע מלהעלות דרישה זו — הריחיה מכתומה את עצמה בחשך כבר מנשוא.

בחסבון את המלאי, קופת המזומנים, החיובות, הבניינים, הציווד וסיכווי-הרחת של החברה.

כל זה נמסר לחלפסון ושות' במחיר 2.5 מיליון לירות שטרלינג. חלפסון עצמו השקיע במוזיגנים פחות מ-100 אלף ל"ש, שהן פחות ממיליון ל"י.

משמע: בקשיש בסך קרוב ל-100 מיליון ל"י. משמע: כל משפחה ישראלית נתנה ל"י וולפסון ושות' נדבה פרטית בסך 200 ל"י.

זה לא רע — אם לוקחים בחשבון כי ההכנסה השנתית הממצעת של המשפחה הישראלית אינה עולה בהרבה על סכום זה.

חברת פז של חלפסון ושות' לא בנתה דבר. היא לא הביאה דבר לארץ. היא לא סיכנה דבר. נמסר לה מנופול.

טדי קולק: מיליונים תמורת רושם?

רחייה המופרזים מיבטחים מראש, והם עלים בכל שנה ושהה על כל ההשקעה שהושקעה על-ידי הבעלים.

מי יבחישי שאתה נדיב דגול ונעלה?
★ ★ ★
א ייאמר עליך כי אתה נדיב כליכך רק כלפי מיליונרים זרים. וכי נגרע חלקם של העשירים הישראליים. לא, אין הדבר כך.

לא פעם תמהת, בתואי, איך התעשר שכנך במהירות מסחררת כל-כך. עוד אתמול, ערב הקמת המדינה, היה סוחר זעיר, קבלן פזט, בנקאי קטן. והנה יש לו וילות מפוארות. כל שבועיים הוא קופץ לחו"ל. אשתו קונה את שמלותיה בפאריס ואת נעליה במילאנו. בניו נוצצים בחוג הנוצץ. כנוניותו ד הרות ככבישים. והנה הוא מתפרסם גם כנדבן, התומך במיפעלי צדקה למיניהם.

מניין באו לו המיליונים?
אתה נתת לו אותם.
כי ברוב הבקשישים הלאומיים הגדולים, המנופולים ש" נמסרו לחברות פרטיות, הוכינוט שהענקו בחינם, הנכסים הציבוריים שחולקו ליחידים — ברובם שותפו בעליהן מקומיים בציוד של הנדבנים הזרים.

אותם תריסר שמות ידועים — ואין צורך לחזור עליהם, כי כל ילד ישראלי יודע אותם — מופיעים איכשהו בכל ככל מיקרה הובטח להם רווח קבוע מראש.

אם אתה רוצה להכיר את הנדיב הידוע, המחלק ביד פתוחה מיליונים בלתי-ספורים?

האם אתה חפץ לדעת מה קלסתר פניו של האיש טוב הלב ויפה-הנפש, המקים בוועת אפיו מיפעלים ונכסים, כדי לתתם במתנה?

האם אתה חפץ לעמוד פנים אל פנים מול הנדבן האגדתי, אשר מיליונים מכל כנפי תבל מתקבצים תחת צל קורתו כדי לזכות בחסדיו?

אין קל מזה.
גש, ירדך, אל הראי הקרוב ביותר. הסתכל בו. ראה את הפנים הנשקפות אליך מתוכו.

יש רק נדיב ידוע אחר במדינת ישראל — וזה אתה.

★ ★ ★
פ עם למדת בבית-הספר כי תואר "הנדיב הידוע" ניתן ללורד רוטשילד. הוא השקיע מיליונים בארץ. הוא הקים שורה ארוכה של כפרים, מראשון-לציון ועד זכרון-יעקב. הוא כילכל את בני העלייה הראשונה והקים את בתיהם.

רבים מכני הארץ חיו אז "על חשבון הבארון". הבארון היה עשיר. הבארון היה נדיב. יהיה זכרו ברוך.

אולם מאז השתנו הזמנים. כיום, כך מסתבר, מתעשרים הרוטשילדים מנדיבות ידך שלך.

לא אתה חי על חשבון הבארון. הבארון חי על חשבונך.

★ ★ ★
ל מחרת מיבצע-מיני נמסר לך כי הרוטשילדים הח" לים לעזר למדינת-ישראל על-ידי הנחת צינור-נפט מ" אילת לחיפה. הדיבר תואר באוונדך כהישג אדיר של שרי ישראל ופקידה, שידעו לשכנע את הבארון להמשיך ב" מסורת משפחתו.

מן הסתם אמרת לעצמך, בסיפוק פנימי עמוק: "הנדיבות הידועה עוברת בירושה מאב לבן, ומענף אחד של המשפחה לענף שני. כך נאה וכך יאה."

השבוע נתגלה, זו הפעם הראשונה, מה קרה באמת. נתגלה במישר, הדת לקטטה פנמת בין עסקנים ופקידים בתוככי המיסטר. נתגלה לא מעל עמודי השבועון המסויים, לא מפי המשמין המיקצועי יפה-שמו, אלא כעל עמודי צהון השירך למישטר, בפי עתונאי שהוא אחד מדוברי המישטר.

וזה מה שנסתבר:

הרוטשילדים לא הניחו שום צינור, לא השקיעו אף פרוט שחקה אחת בהקמת שם מיפעל חדש שהוא. מדינת ישראל עצמה הניחה קו שעלה לה בסך 25 מיליון דולאר. את הקו הזה היא מסרה, לאחר-מכן, לרוטשילד ולאחרים במחיר 21 מיליון דולאר. ההפרש, בסך ארבעה מיליון דולאר לפחות (כלומר: 24 ל"י מכיסה של כל משה פחה ישראלית!) היתה תרומה שלך לרוטשילד ושות'. רק חלק קטן מסכום המכירה הובא לארץ בדולארים. חלק הארי שלם בלירות ישראליות, בשער של 1.80 ל"י לדולאר, בשעה שהשער האמיתי כבר היה כ-2.50 ל"י לדולאר. משה מע: אתה תרומת גם את ההפרש בין שני השערים. לרוטשילד ולשותפיו הובטח להלכה רוח מנימלי קבוע של 8% לשנה, ולמעשה רוח של 10% ומעלה. כלומר: הובטח להם סכום ההשקעה יוחזר להם כל תוך עשר שנים קצרות — והנכס הנכס יישאר בידהם.

ולא זה בלבד: הרוטשילדים שוחררו מראש מכל סיכון. הובטח להם שהם יכולים להסתלק מן העיסקה (ולקחת ב" חזרה את כספם) בכל רגע שירצו. הם שוחררו מכל ה" מיסים, שאתה חייב לשלם ממשכורתך. הם שוחררו מכל הגבלת המכס.

הם לא בנו דבר. הם לא סיכנו דבר. הם לא הביאו דבר למדינה. אבל אתה נתת להם, בתור נדבה, את אחד הנכסים החשובים ביותר של המדינה — את עורקיהחיים שלה, בו זורמים המיליונים בזרם איתנים.

אכן, יפה מצידך.
★ ★ ★
א כל רוטשילד אינו הנדבן היחיד שזכה מנדיבות לבן. האם שמעת את השם אייזיק חלפסון? בדואי. הרי זה הנדבן המפורסם, שהלך בדרכי שלמה המלך והקים את היכל שלמה בירושלים.

הדבר יפליא אותך: אבל אתה נתת לו נדבה בשווי עשרות מיליוני לירות.

נסתבר כי חברת של, כאשר החליטה בשעתה להיצנות לחנם הערבי ולהסתלק מן הארץ, השאירה אחריה רכוש עצום. היא מכרה את הכל לממשלת ישראל, כמעט בחינם, כדי שזו לא תקים המולה.

ממשלת ישראל — זאת אומרת אתה, ידידי — לא השאיר רה רכוש עצום זה בכיסה. היא גם לא מכרה אותו במחירו האמיתי, על-פי מיכרו, למציע הסכום הגבוה ביותר. סכום זה היה מגיע, מן הסתם, למאה מיליון ל"י, אם לוקחים